ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਦੀ ਰਾਜਿਆ
ਬਨਾਮ
ਸਚੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਵਤ
(ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 143 ਦਾ 2022)
ਫਰਵਰੀ 04, 2022
[ਐਮ. ਆਰ. ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਬੀ. ਵੀ. ਨਾਗਰਥਨਾ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860: ਕਤਲ ਨਾ ਸਮਝੇ ਜਾਣ ਯੋਗ ਕੁਸੂਰਵਾਰ ਹੋਮੀਸਾਈਡ - ਅਭਿਯੋਗ ਦਾ ਕੇਸ ਸੀ ਕਿ ਵਿਆਹ ਦੀ ਰਸਮ ਦੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪੀੜਤ-ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਚਕਾਰ ਝਗੜਾ ਹੋਇਆ - ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜੀ ਕਾਰਨ, ਮਾਮਲਾ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਿਆ - ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਬਾਅਦ ਰਾਤ ਦੇ 12:00 ਵਜੇ ਕੇ ਕਰੀਬ, ਜਦੋਂ ਪੀੜਤ-ਮ੍ਰਿਤਕ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸੀ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਉਸ 'ਤੇ "ਡੰਡਾ/ਫਕਡਿਯਤ" ਨਾਲ, ਇੱਕ ਖੁਰਦਰੀ ਲੱਕੜ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨਾਲ, ਸਿਰ 'ਤੇ ਵਾਰ ਕੀਤੇ - ਮ੍ਰਿਤਕ ਆਪਣੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵੱਲ ਦੌੜਿਆ - ਦੋਸ਼ੀ ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ "ਫਕਡਿਯਤ" ਨਾਲ ਦੌੜਿਆ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਮਾਰੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਫ੍ਰੈਕਚਰ ਅਤੇ ਕਈ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ - ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਮਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਅਸਫਲ ਰਹੇ - ਗੰਭੀਰ ਸੱਟਾਂ ਕਾਰਨ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ - ਉਸ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ - ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਧਾਰਾ 302 ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਾਰੇ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ, ਪਰੰਤੂ; ਹੋਲਦ ਕਿ ਕੁਸੂਰਵਾਰ ਹੋਮੀਸਾਈਡ ਕਤਲ ਨਾ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ; ਬਲਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਅਚਾਨਕ ਲੜਾਈ ਸੀ ਜੋ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਜੁਨੂਨ ਦੀ ਗਰਮੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਅਤੇ ਕੇਸ ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਚੌਥੇ ਅਪਵਾਦ ਅਧੀਨ ਆਇਆ ਅਤੇ ਨਤੀਜਤਨ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਤੋਂ ਦਸ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖਤ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ - ਦੁਖੀ ਰਾਜ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ - ਫੈਸਲਾ: ਦੂਜੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਅਚਾਨਕ ਲੜਾਈ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੋ ਅਚਾਨਕ ਝਗੜੇ 'ਤੇ ਜੁਨੂਨ ਦੀ ਗਰਮੀ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਹੋਵੇ - ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਅਧੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਆਪਣੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਅੱਗੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਮਾਰਿਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਵੇਖਿਆ - ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੁਆਰਾ ਸਹਿਣ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਈ ਸੱਟਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ "ਫਕਡਿਯਤ" ਨੂੰ ਇਸ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਖੋਪੜੀ ਦੇ ਅੱਗੇ ਵਾਲੇ ਜਖਮ 'ਤੇ ਫ੍ਰੈਕਚਰ ਹੋ ਗਿਆ; ਖੋਪੜੀ ਦੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ 34 ਟਾਂਕੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਜੋ ਖੋਪੜੀ ਦੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਦੇ ਮੱਧ ਤੋਂ ਸਿਰ ਦੇ ਕੋਰੋਨਲ ਸੁਤਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ 16 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਤੱਕ ਫੈਲੇ ਹੋਏ ਸਨ; ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਕੱਟਾਂ ਅਤੇ ਲੋਥਾਂ ਮੌਜੂਦ ਸਨਫਰੰਟੋਪੈਰੀਇਟਲ ਅਤੇ ਲੈਸਰੇਟਡ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਸੱਟ ਫਰੰਟੋਪੈਰੀਇਟਲ ਅਤੇ ਟੈਂਪੋਰਲ ਤੱਕ ਵਧ ਗਈ – ਕੇਸ ਜ਼ਰੂਰ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 300 ਦੇ ਤੀਜੇ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਚੌਥੇ ਕਲੋਜ਼ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ – ਜਵਾਬੀ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 302 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ।

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ

ਫੈਸਲਾ: 1. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਘਟਨਾ ਮਹਿੰਦੀ ਸਮਾਰੋਹ ਦੌਰਾਨ ਅਚਾਨਕ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਜੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸੀ। ਮਹਿੰਦੀ ਸਮਾਰੋਹ ਦੌਰਾਨ ਦੂਜੀ ਘਟਨਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ। ਦੂਜੀ ਘਟਨਾ ਮਰਹੂਮ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਪਹਿਲੀ ਘਟਨਾ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਭ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਧੀ ਰਾਤ ਨੂੰ 12:00 ਵਜੇ ਦੂਜੀ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਮਰਹੂਮ ਨੂੰ ਸਿਰ, ਜਾਂਘ ਆਦਿ ਉੱਤੇ "ਫਰਾਦਕੀਯਤ" ਨਾਲ ਕਈ ਵਾਰ ਮਾਰੇ। ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 300 ਦੇ ਚੌਥੇ ਅਪਵਾਦ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 5]

ਵਿਰਸਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1958 ਐਸ.ਸੀ. 465 : [1958] 0 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1495; ਧੀਰਜਭਾਈ ਗੋਰਖਭਾਈ ਨਾਯਕ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ (2003) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 322; ਪੁਲਿਚੇਰਲਾ ਨਾਗਰਾਜੂ ਬਨਾਮ ਏ.ਪੀ. ਰਾਜ (2006) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 444; ਸਿੰਗਾਪਾਗੁ ਅੰਜਾਇਆਹ ਬਨਾਮ ਏ.ਪੀ. ਰਾਜ (2010) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 799 : [2003] 1 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 754; ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਕਨ੍ਹੈਯਾ ਲਾਲ (2019) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 639 : [2019] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 569 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

2. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 300 ਅਨੁਸਾਰ, ਜੇਕਰ ਕੇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ 300 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਦੇ ਤੀਜੇ ਅਤੇ ਚੌਥੇ ਕਲੋਜ਼ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਤਲ ਨੂੰ ਕਤਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕਤਲ ਕਤਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 300 ਦੇ ਚੌਥੇ ਅਪਵਾਦ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ। ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 300 ਦੇ ਚੌਥੇ ਅਪਵਾਦ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਇਹ ਗੱਲ ਵਿਚਾਰਧੀਨ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਦੂਜੀ ਘਟਨਾ ਰਾਤ ਨੂੰ 12:00 ਵਜੇ ਬਾਅਦ ਵਾਪਰੀ ਸੀ, ਮਹਿੰਦੀ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਘਟਨਾ ਦੇ ਝਗੜੇ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਬਾਅਦ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੋਨਾਂ ਉੱਤੇ ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਵਾਬੀ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 302 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਮਰਹੂਮ ਦਾ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ।

[ਪੈਰਾ 7, 8]

ਸਟਾਲਿਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (2020) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 524; ਮਹੇਸ਼ ਬਾਲਮੀਕੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ (2000) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 319; ਅਰੁਣ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ (2010) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 457; [2010] 7 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1; ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਮਗਭਾਈ ਵਾਂਕਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਗੁਜਰਾਤ (2011) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 604; ਰਾਜ ਰਾਜਸਥਾਨ ਬਨਾਮ ਲੀਲਾ ਰਾਮ (2019) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 131; ਬਾਵਿਸੇਟੀ ਕਮੇਸਵਰ ਰਾਵ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਏ.ਪੀ. (2008) 15 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 725 : [2008] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 408 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਲਾ ਰੈਫਰੈਂਸ

(2020) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 524 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 3.6

(2000) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 319 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 3.6

(2003) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 322 ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 3.6

(2006) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 444 ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 3.6

[2003] 1 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 754 ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 3.6

[2019] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 569 ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 3.6

[2010] 7 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 3.6

(2011) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 604 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 3.6

(2019) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 131 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 3.6

[2008] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 408 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 3.6

[1958] 0 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1495 ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 3.6

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲੇਟ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ: ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 143 ਦਾ 2022.

ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 11.12.2018 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 110 ਦਾ 2016 ਤੋਂ।

ਵੀਰੇਂਦਰ ਰਾਵਤ, ਮਿਸ ਨਮਿਤਾ ਚੌਧਰੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਮਿਸ ਨੇਹਾ ਸ਼ਰਮਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਵਾਬੀ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮੋਹਨ ਆਰ. ਸ਼ਾਹ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕ ਵੱਲੋਂ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਐਮ. ਆਰ. ਸ਼ਾਹ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕ।

1. ਉਤਰਾਖੰਡ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨੈਨੀਤਾਲ ਵਿੱਚ 11.12.2018 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ੀ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਦੁਖੀ ਅਤੇ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਕੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਤਰਾਖੰਡ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਇਸ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਮੀਸਾਈਡ ਨੂੰ ਕਤਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜਤਨ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਦਸ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖਤ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਤਰਾਖੰਡ ਰਾਜ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਕੀਤੀ ਹੈ।

2. ਇੱਥੇ ਜਵਾਬੀ – ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਵੀਰੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਭਿਯੋਗ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਅਨੁਸਾਰ, 26.11.2014 ਨੂੰ, ਪੂਰਾ ਪਿੰਡ ਅਨੀਲ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਮੌਕੇ ਤੇ ਮਹਿੰਦੀ ਸਮਾਰੋਹ ਮਨਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਮਾਰੋਹ ਵਿੱਚ, ਪੂਰੇ ਪਿੰਡ ਨੇ ਭਾਗ ਲਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਰਹੂਮ ਵੀਰੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਸਚੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਵਤ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਰਾਤ ਨੂੰ, ਮਰਹੂਮ ਵੀਰੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਸਚੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਵਤ ਵਿਚਕਾਰ ਕੁਝ ਝਗੜੇ ਹੋਏ। ਪਰ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਾਰਨ, ਮਾਮਲਾ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਿਆ। ਰਾਤ ਦੇ ਖਾਣੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰਾਤ ਨੂੰ 12:00 ਵਜੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਵੀਰੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇੱਕ "ਡੰਡਾ/ਪੱਕੜੂਯਤ" – ਇੱਕ ਮੋਟੇ ਲੱਕੜ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨਾਲ, ਜੋ ਉਸ ਕੋਲ ਸੀ, ਨਾਲ ਮਾਰਿਆ। ਮਾਰ ਮਰਹੂਮ ਦੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਸੀ। ਵੀਰੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵੱਲ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਣ ਲਈ ਭੱਜਿਆ। ਦੋਸ਼ੀ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ "ਫੱਕੀਅਤ" ਲੈ ਕੇ ਮਰਹੂਮ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੌੜਿਆ। ਮਰਹੂਮ ਨੂੰ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਕਈ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ। ਸਿਰ ਦੀ ਖੋਪੜੀ ਵਿੱਚ ਫਰੈਕਚਰ ਅਤੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਇੱਕ ਅਗਲਾ ਜ਼ਖਮ ਸੀ। ਮਰਹੂਮ ਦੀ ਪਤਨੀ, ਜੋ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਸੀ, ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਅਸਫਲ ਰਹੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਸਾਸ, ਗੀਤਾ ਦੇਵੀ ਵੀ ਮਰਹੂਮ ਦੀ ਬਚਾਉ ਲਈ ਆਈ। ਗੰਭੀਰ ਸੱਟਾਂ ਕਾਰਨ, ਵੀਰੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ। ਮਰਹੂਮ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਡਾ. ਸ਼ਰਮਾ ਕੋਲ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ, ਜੋ ਘਨਸਾਲੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਕੁਝ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਸੀ, ਪਰ ਜਖਮੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਮਹੰਤ ਇੰਦਰੇਸ਼ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇਹਰਾਦੂਨ ਵਿੱਚ ਰੈਫਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਦਾ ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ, ਭਾਵ, 5.12.2014 ਨੂੰ, ਵੀਰੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ।

2.1 ਕਿ, ਮਰਹੂਮ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ – ਜਵਾਬੀ ਵਿਰੁੱਧ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ। ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਪੁਲਿਸ ਅਫ਼ਸਰ ਵੱਲੋਂ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਅੱਖਾਂ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਗਵਾਹਾਂ ਸਮੇਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ, ਭਾਵ, ਮਰਹੂਮ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ। ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤ ਵੀ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੋਸਟ ਮੋਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਜਾਂਚ ਦੇ ਸਮਾਪਤ ਹੋਣ ਉੱਤੇ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਚਾਰਜ ਸ਼ੀਟ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਯੋਗ ਸੀ, ਮਾਮਲਾ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬੇਕਸੂਰ ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਆਜ਼ਮਾਇਸ਼ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ।

2.2 ਦੋਸ਼ੀ ਉੱਤੇ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਕੁੱਲ 14 ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਲਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਅੱਖੋਂ ਦੇਖੇ ਗਵਾਹ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਪਤਨੀ ਹੈ। ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਡਾ.

ਪੰਕਜ ਅਰੋੜਾ, ਪੀਡਬਲਿਊ11 ਦੀ ਵੀ ਗਵਾਹੀ ਲਈ ਜਿਸ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਉੱਤੇ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਭਿਯੋਗ ਵੱਲੋਂ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਬੰਦ ਹੋਣ ਉੱਤੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਿਆਨ ਧਾਰਾ 313 ਸੀਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅੱਖੋਂ ਦੇਖੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਸੱਚ ਮੰਨਦਿਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦਰਸ਼ਨੀ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚੇ ਸੱਟਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦਿਆਂ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਮੀਸਾਈਡ ਕਤਲ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 302 ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ।

2.3 ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਦੁਖੀ ਅਤੇ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਕੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 110/2016 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਾਰੇ ਅੱਖੋਂ ਦੇਖੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਸੱਚ ਮੰਨਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੀਡਬਲਿਊ1 – ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਪਤਨੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਮੀਸਾਈਡ ਕਤਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਕਿ ਇਹ ਠੰਡੇ ਖੂਨ ਵਾਲਾ ਕਤਲ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਬਲਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਅਚਾਨਕ ਲੜਾਈ ਸੀ ਜੋ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਜੁਨੂਨ ਵਿੱਚ ਭੜਕ ਉੱਠੀ; ਨਤੀਜਤਨ ਇੱਕ ਵਿਆਹ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿੱਚ ਅਚਾਨਕ ਝਗੜੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹਥਿਆਰ “ਫਕੜੀਅਤ” ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਮੋਟਾ ਲੱਕੜ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਜਾਂ ਕਤਲ ਕਰਨ ਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕੇਸ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਚੌਥੇ ਅਪਵਾਦ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਕਤਲ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਮੀਸਾਈਡ ਨਾ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਹੋਮੀਸਾਈਡ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਤੋਂ ਦਸ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖਤ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

2.4 ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚੁਣੌਤੀਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਦੁੱਖੀ ਅਤੇ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਕੇ, ਰਾਜ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਹੈ।

3. ਸ਼੍ਰੀ ਵੀਰੇਂਦਰ ਰਾਵਤ, ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਕਤਲ ਦੋਸ਼ਯੋਗ ਹੱਤਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ।

3.1 ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਦੇਖਣ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਚੌਥੇ ਅਪਵਾਦ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

3.2 ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਵਰਤੀ ਗਈ ਹਥਿਆਰ ਇੱਕ "ਫਕੜੀਅਤ" ਸੀ, ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ਯੋਗ ਹੱਤਿਆ ਨੂੰ ਕਤਲ ਨਾ ਮੰਨਣ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੱਸੇ - ਸਿਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦੁਹਰਾਏ ਗਏ ਵਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੁਆਰਾ ਸਹੇ ਗਏ ਕਈ ਜਖਮਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ।

3.3 ਇਹ ਹੋਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਵਿਆਹ ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪਹਿਲੀ ਝੜਪ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜੀ ਕਾਰਨ, ਮਾਮਲਾ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਿਆ। ਪਰੰਤੂ, ਰਾਤ ਨੂੰ 12:00 ਵਜੇ ਕੇ ਕਰੀਬ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ 'ਤੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਲਿਜਾਈ ਗਈ "ਫਕੜੀਅਤ" ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਦੌੜਿਆ, ਦੋਸ਼ੀ ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੌੜਿਆ, ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚਿਆ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਮਾਰੇ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਦੇਖਣ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਚੌਥੇ ਅਪਵਾਦ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਪੂਰਵ-ਯੋਜਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਮਹਿੰਦੀ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਚਾਨਕ ਲੜਾਈ ਅਤੇ ਅਚਾਨਕ ਝਗੜੇ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ।

3.4 ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਤੱਥ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਮੁੱਖ ਘਟਨਾ ਮਹਿੰਦੀ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਝੜਪ ਦੇ ਬਾਅਦ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਨਾਲ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਘਟਨਾ ਮਹਿੰਦੀ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਚਾਨਕ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਜੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸੀ।

3.5 ਇਹ ਹੋਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਹੋਏ ਕਈ ਗੰਭੀਰ ਜਖਮਾਂ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਵਿਚਾਰਿਆ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ "ਫਕੜੀਅਤ" ਨਾਲ ਇਤਨੀ ਜੋਰ ਨਾਲ ਵਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਖੋਪੜੀ ਵਿੱਚ ਫਰੈਕਚਰ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਖੋਪੜੀ ਦੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਇੱਕ ਅਗਲਾ ਜਖਮ ਅਤੇ 34 ਟਾਂਕਿਆਂ ਨਾਲ ਖੋਪੜੀ ਦੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਮਿਡ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕੋਰੋਨਲ ਸੁਚਰਾਂ ਦੇ 16 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਤੱਕ ਫੈਲਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਮਾਮਲਾ ਜ਼ਰੂਰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਤੀਜੇ ਅਤੇ ਚੌਥੇ ਕਲੋਜ਼ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 302 ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ।

3.6 ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਸਿੱਖਿਆ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਾਰੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਜਤਾਈ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸਟਾਲਿਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜ, (2020) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 524 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਹੇਸ਼ ਬਾਲਮੀਕੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਐਮ.ਪੀ., (2000) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 319; ਧੀਰਜਭਾਈ ਗੋਰਖਭਾਈ ਨਾਯਕ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਗੁਜਰਾਤ, (2003) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 322; ਪੁਲਿਚੇਰਲਾ ਨਾਗਰਾਜੂ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਐ.ਪੀ., (2006) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 444; ਸਿੰਗਾਪਾਗੁ ਅੰਜੈਯਾਹ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਐ.ਪੀ., (2010) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 799; ਰਾਜ ਰਾਜਸਥਾਨ ਬਨਾਮ ਕਨ੍ਹੈਯਾ ਲਾਲ, (2019) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 639; ਅਰੁਣ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ, (2010) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 457; ਅਸ਼ੋਕਕੁਮਾਰ ਮਗਭਾਈ ਵਾਂਕਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਗੁਜਰਾਤ, (2011) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 604; ਰਾਜ ਰਾਜਸਥਾਨ ਬਨਾਮ ਲੀਲਾ ਰਾਮ, (2019) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 131; ਬਾਵਿਸੇਟੀ ਕਾਮੇਸਵਰ ਰਾਵ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਐ.ਪੀ., (2008) 15 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 725; ਅਤੇ ਵਿਰਸਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1958 ਐਸ.ਸੀ. 465।

3.7 ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇਣ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਜਤਾਉਂਦਿਆਂ, ਇਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਮੁਕਤੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ।

4. ਮਿਸ ਨੇਹਾ ਸ਼ਰਮਾ, ਜਵਾਬੀ – ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਮੀਸਾਈਡ ਕਤਲ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਚੌਥੇ ਅਪਵਾਦ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

4.1 ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖਿਆ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਮਝਦਾਰੀ ਭਰੇ ਕਾਰਣ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਮੀਸਾਈਡ ਕਤਲ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਚੌਥੇ ਅਪਵਾਦ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

4.2 ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੁਸ਼ਾਹਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੀ ਗਈ ਹਥਿਆਰ ਇੱਕ “ਫਕਡਿਯਤ” ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਮੋਟਾ ਟੁਕੜਾ ਲੱਕੜ ਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਪੂਰਵ-ਚਿੰਤਨ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਮਾਰਨ ਦਾ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਕਤਲ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ।

4.3 ਇਹ ਹੋਰ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੁਸ਼ਾਹਦਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਘਟਨਾ ਮਹਿੰਦੀ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਚਾਨਕ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਜੁਨੂਨ ਦੀ ਗਰਮੀ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਅਤੇ ਵਰਤੀ ਗਈ ਹਥਿਆਰ “ਫਕਡਿਯਤ” ਸੀ ਜੋ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਿੱਥੇ ਖਾਣਾ ਪਕਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਅਗਨੀ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਜੁਨੂਨ ਦੀ ਗਰਮੀ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ “ਫਕਡਿਯਤ” ਨੂੰ ਚੁੱਕਿਆ ਅਤੇ ਵਰਤਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕੇਸ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 300 ਦੇ ਚੌਥੇ ਅਪਵਾਦ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਤਲ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਇਰਾਦਤਨ ਹੱਤਿਆ ਜੋ ਕਤਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣਾ ਸਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ

ਨੂੰ ਦਸ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖਤ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣਾ ਸਹੀ ਹੈ।

4.4 ਉਪਰੋਕਤ ਦਾਅਵੇ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਹ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

5. ਅਸੀਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਲੰਬਾਈ ਨਾਲ ਸੁਣਿਆ ਹੈ।

ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 302 ਅਧੀਨ ਵੀਰੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਘਟਨਾ ਦੋ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਾਪਰੀ। ਪਹਿਲੀ ਘਟਨਾ ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਚਕਾਰ ਮਹਿੰਦੀ ਸਮਾਰੋਹ ਦੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਝਗੜੇ ਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ, ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜੀ ਕਾਰਨ, ਮਾਮਲਾ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਿਆ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੂਜੀ ਘਟਨਾ ਰਾਤ ਨੂੰ ਲਗਭਗ 12:00 ਵਜੇ ਵਾਪਰੀ, ਜੋ ਕਿ ਅਸਲ ਘਟਨਾ ਕਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ 'ਤੇ "ਫਕਡਿਯਤ" ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਮਾਰਿਆ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵੱਲ ਦੌੜਿਆ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਿਰ, ਜਾਂਘ ਆਦਿ 'ਤੇ ਮਾਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਇਸ ਲਈ, ਦੂਜੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਅਚਾਨਕ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਜੁਨੂਨ ਦੀ ਗਰਮੀ ਵਿੱਚ ਅਚਾਨਕ ਝਗੜੇ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ ਲਗਭਗ ਰਾਤ ਨੂੰ 12:00 ਵਜੇ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਆਪਣੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਅੱਗੇ ਮਾਰਿਆ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ, ਪੀਡਬਲਿਊ1 ਦੁਆਰਾ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਲਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਘਟਨਾ ਮਹਿੰਦੀ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿੱਚ ਅਚਾਨਕ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਜੁਨੂਨ ਦੀ ਗਰਮੀ ਵਿੱਚ ਅਚਾਨਕ ਝਗੜੇ ਕਾਰਨ ਵਾਪਰੀ ਸੀ। ਦੂਜੀ ਘਟਨਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਮਹਿੰਦੀ ਸਮਾਰੋਹ ਦੌਰਾਨ ਨਹੀਂ ਵਾਪਰੀ ਸੀ। ਦੂਜੀ ਘਟਨਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਵਾਪਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਪਹਿਲੀ ਘਟਨਾ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹਰ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਤ ਨੂੰ 12:00 ਵਜੇ ਦੂਜੀ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਸਿਰ, ਜਾਂਘ ਆਦਿ 'ਤੇ "ਫਕਡਾਇਆਂ" ਨਾਲ ਕਈ ਵਾਰ ਮਾਰਿਆ। ਇਸ ਲਈ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 300 ਦੇ ਚੌਥੇ ਅਪਵਾਦ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

5.1 ਭਾਵੇਂ ਹੋਰ ਵੀ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਬਹੁਤੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸੱਟ ਪਾਏ ਗਏ ਸਨ:

"ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਬਾਹਰੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹਾਲਾਤ ਅਤੇ ਸੱਟ ਲੱਭੇ ਗਏ:

ਔਸਤ ਬਣਤਰ, ਦੋਵੇਂ ਉੱਪਰਲੇ ਅੰਗਾਂ 'ਤੇ ਰਿਗਰ ਮੋਰਟਿਸ ਮੌਜੂਦ ਜੋ ਜਾਂਘਾਂ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਅੱਧੇ ਤੱਕ ਫੈਲਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅੱਖਾਂ ਅਧ-ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ, ਕਾਰਨੀਆ ਸੁੱਕਾ ਜ਼ੈਰੋਸਿਸ, ਨੱਕ ਵਿੱਚ ਖੂਨ ਦੇ ਥੱਕੇ।

(i) 34 ਟਾਂਕਿਆਂ ਵਾਲੇ ਸੀਵਨ ਸੱਟ ਜੋ ਖੋਪੜੀ ਦੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਮਿਡ ਤੋਂ ਖੋਪੜੀ ਦੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਦੇ ਕੋਰੋਨਲ ਸੂਤਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ 16 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਤੱਕ ਫੈਲਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸੂਤਰ ਧਾਤਵਿਕ ਸਨ।

(ii) ਟਰੈਕੀਓਟੋਮੀ ਖੋਲ੍ਹਣ ਨਾਲ ਸੱਟ ਅੰਦਰ ਗੁਪਤ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਟਰੈਕੀਆ ਵਿੱਚ ਨਾਲ ਹੀ 4ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਦਾ ਫਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੱਟ ਜਿਸ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਤੀਖੇ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਨ।

(iii) ਕਈ ਕੁਚਲੇ ਹੋਏ ਸੱਟ ਜੋ 1 ਤੋਂ 2 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਦੇ ਆਕਾਰ ਦੇ ਸਨ ਨੀਲੇ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦੇ ਲੱਤ ਦੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਅਤੇ ਉੱਪਰਲੇ ਦੋ-ਤਿਹਾਈ ਖੇਤਰ 'ਤੇ।

ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹਾਲਾਤ ਅਤੇ ਸੱਟ ਲੱਭੇ ਗਏ:

(i) ਖੋਪੜੀ ਦੇ ਅੱਗੇ ਵਾਲੇ ਭਾਗ 'ਤੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਖੋਪੜੀ ਦਾ ਫ੍ਰੈਕਚਰ। ਤੀਖੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪੈਰੀਟਲ ਹੱਡੀ ਦਾ ਸੱਟ ਜੋ ਕ੍ਰੈਨੀਓਟੋਮੀ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਨ।

(ii) ਦਿਮਾਗ ਫਟਿਆ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਫਰੰਟੋਪੈਰੀਟਲ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਥੱਕੇ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਫਰੰਟੋਪੈਰੀਟਲ ਅਤੇ ਟੈਂਪੋਰਲ ਤੱਕ ਫੈਲਿਆ ਦਿਮਾਗ ਦਾ ਫਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੱਟ।"

ਮੌਤ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੱਟ ਸੀ।

5.2 ਉਪਰੋਕਤ ਬਹੁਤੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਨਾਲ ਮਰਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਹਿਣੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇਹ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ "ਫਕਡੀਅਤ" ਨੂੰ ਇਤਨੀ ਜੋਰ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਖੋਪੜੀ ਦੇ ਅੱਗੇ ਵਾਲੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਖੋਪੜੀ ਦੀ ਫਰੈਕਚਰ ਹੋ ਗਈ; ਖੋਪੜੀ ਦੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਨਾਲ 34 ਟਾਂਕੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਜੋ ਖੋਪੜੀ ਦੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਦੇ ਮੱਧ ਤੋਂ ਸਿਰ ਦੇ ਮੁਕੁੱਟ ਸੀਵਨ ਦੇ 16 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਤੱਕ ਫੈਲੇ ਹੋਏ ਸਨ; ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਕੱਟਣ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਪਾਰਸਪੈਰੀਟਲ ਅਤੇ ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਦਿਮਾਗ ਦੇ ਜ਼ਖਮ ਅੱਗੇ ਪਾਰਸਪੈਰੀਟਲ ਅਤੇ ਸਮਾਂਤਰ ਤੱਕ ਫੈਲੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਤਨੀ ਜੋਰ ਨਾਲ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟਾਂ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 300 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਚੌਥੇ ਅਪਵਾਦ ਦਾ ਲਾਭ ਕਿਵੇਂ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੇਸ ਜ਼ਰੂਰ ਧਾਰਾ 300 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤੀਜੇ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਚੌਥੇ ਖੰਡ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

6. ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕੁਝ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਕਿ ਦੋਸ਼ਯੋਗ ਹੱਤਿਆ ਕਤਲ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਦੇਖਣ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

a) ਵਿਰਸਾ ਸਿੰਘ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 16 ਅਤੇ 17 ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

'16. ... ਸਵਾਲ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੈਦੀ ਨੇ ਗੰਭੀਰ ਜਾਂ ਮਾਮੂਲੀ ਸੱਟ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਸਨੇ ਉਹ ਸੱਟ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜੋ ਸਾਬਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਦਿਖਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਜਾਂ ਜੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲਤਾ ਅਜਿਹਾ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਾਲਣ ਦੀ ਉਚਿਤ ਹੈ, ਤਾਂ, ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ, ਧਾਰਾ ਦੀ ਮੰਗ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਪਰ ਜੇ ਸੱਟ ਅਤੇ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਗਾਇਆ ਹੈ, ਤੋਂ ਪਰੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਕੋ ਸੰਭਵ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਚਾਹੇ ਉਹ ਇਸ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਜਾਣਦਾ ਸੀ, ਜਾਂ ਗੰਭੀਰ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ, ਇਹ ਨਾ ਇੱਥੇ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਉੱਥੇ। ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਸਨੇ ਮਾਰਨ ਦੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦੇ ਦਰਜੇ ਦੀ ਸੱਟ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਸਨੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸੱਟ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ; ਅਤੇ ਇਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਸੱਟ ਦਾ ਅਸਤਿਤਵ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਮਾਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਬ ਤੱਕ ਕਿ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਹਾਲਾਤ ਉਲਟ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਾਲਣ ਦੀ ਉਚਿਤ ਨਾ ਹੋਣ। ਪਰ ਕੀ ਇਰਾਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਇਹ ਤੱਥ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਨਹੀਂ। ਚਾਹੇ ਜ਼ਖਮ ਗੰਭੀਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਅਤੇ ਜੇ ਗੰਭੀਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿੰਨਾ ਗੰਭੀਰ, ਇਹ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਅਤੇ ਵੱਖਰਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੈਦੀ ਨੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸੱਟ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ।

17. ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਦਿੱਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਸੱਟ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਜੋੜੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਜੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਜੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲਤਾ ਅਜਿਹਾ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਾਲਣ ਦੀ ਉਚਿਤ ਹੈ, ਕਿ ਕੈਦੀ ਨੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਉਥਲੀ ਖਰੋਚ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿ ਦੁਰਘਟਨਾਵਸ਼ ਉਸਦਾ ਪੀੜਤ ਤਲਵਾਰ ਜਾਂ ਭਾਲੇ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਪਿਆ ਅਤੇ ਮਰ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਕਤਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੈਦੀ ਨੇ ਸੱਟ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਪਰ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਜੋ ਸੱਟ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ ਉਹ ਉਤਨੀ ਗੰਭੀਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿੰਨੀ ਕਿ ਉਹ ਨਿਕਲੀ ਪਰ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਉਹ ਸੱਟ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਸਦਾ ਇਰਾਦਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਸੱਟ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਸੀ। ਫਰਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਨਹੀਂ ਪਰ ਤੱਥ ਦਾ ਹੈ; ....'

(ਮੂਲ ਵਿੱਚ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

b) ਧੀਰਜਭਾਈ ਗੋਰਖਭਾਈ ਨਾਯਕ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 300 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਅਪਵਾਦ 4 ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਬਾਰੇ, ਇਹ ਮੁਸਾਹਿਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 11 ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ:

“11. ਧਾਰਾ 300 ਆਈਪੀਸੀ ਦਾ ਚੌਥਾ ਅਪਵਾਦ ਅਚਾਨਕ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਅਪਵਾਦ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨਾਲ ਨਿਬੜਨ ਲਈ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲੇ ਅਪਵਾਦ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸਦਾ ਸਥਾਨ ਹੋਰ ਉਚਿਤ ਹੁੰਦਾ। ਅਪਵਾਦ ਉਸੇ ਸਿਦਾਂਤ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰਵ-ਚਿੰਤਨ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ। ਪਰ, ਜਿਥੇ ਪਹਿਲੇ ਅਪਵਾਦ ਵਿੱਚ ਆਤਮ-ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘਾਟ ਹੈ, ਉਥੇ ਚੌਥੇ ਅਪਵਾਦ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਉਹ ਗਰਮ ਜੋਸ਼ ਹੈ ਜੋ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਸੋਚ ਸਮਝ ਨੂੰ ਧੁੰਦਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਅਪਵਾਦ 4 ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਪਵਾਦ 1 ਵਾਂਗ ਉਕਸਾਹਟ ਹੈ, ਪਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੱਟ ਉਸ ਉਕਸਾਹਟ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਅਪਵਾਦ 4 ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਿਬੜਨ ਲਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਇੱਕ ਸੱਟ ਮਾਰੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਮੂਲ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਝਗੜਾ ਕਿਵੇਂ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ, ਫਿਰ ਵੀ ਦੋਵਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਰੱਖਿਆ। “ਅਚਾਨਕ ਲੜਾਈ” ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਆਪਸੀ ਉਕਸਾਹਟ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਓਂ ਸੱਟਾਂ। ਫਿਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਤਲ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਇੱਕਪਾਸੀ ਉਕਸਾਹਟ ਨੂੰ ਟਰੇਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਨਾ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਦੋਸ਼ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਜਿਆਦਾ ਉਚਿਤ ਅਪਵਾਦ ਅਪਵਾਦ 1 ਹੁੰਦਾ। ਲੜਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਪਿਛਲੀ ਯੋਜਨਾ ਜਾਂ ਨਿਰਧਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਅਚਾਨਕ ਇੱਕ ਲੜਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਦੋਵੇਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਜੇ ਦੂਜਾ ਆਪਣੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨਾਲ ਇਸਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਮੋੜ ਤੱਕ ਨਾ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਇਤਨਾ ਗੰਭੀਰ ਨਾ ਹੁੰਦਾ। ਫਿਰ ਆਪਸੀ ਉਕਸਾਹਟ ਅਤੇ ਉਗਰਾਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਹਰ ਲੜਾਕੂ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਵੰਡਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ (ਅ) ਬਿਨਾਂ ਪੂਰਵ-ਚਿੰਤਨ ਦੇ, (ਬ) ਅਚਾਨਕ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ, (ਸੀ) ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧੀ ਨੇ ਬੇਜਾ ਫਾਇਦਾ ਚੁੱਕਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਰੂਰ ਜਾਂ ਅਸਾਧਾਰਣ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ (ਡੀ) ਲੜਾਈ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਅਪਵਾਦ 4 ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਾ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਪਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 300 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਅਪਵਾਦ 4 ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀ “ਲੜਾਈ” ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਲੜਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੋਸ਼ ਦੀ ਗਰਮੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਜੁਨੂਨ ਠੰਡਾ ਹੋਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਮੌਖਿਕ ਝਗੜੇ ਕਾਰਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਲੜਾਈ ਦੋ ਜਾਂ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਜੰਗ ਹੈ ਚਾਹੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਮਾਨਿਕ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਨੂੰ ਅਚਾਨਕ ਝਗੜਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਇੱਕ ਤੱਥ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿ ਕੋਈ ਝਗੜਾ ਅਚਾਨਕ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਇਹ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਾਬਤ ਤੱਥਾਂ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਪਵਾਦ 4 ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਲਈ, ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਇਹ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਚਾਨਕ ਝਗੜਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਕੋਈ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧੀ ਨੇ ਬੇਲੋੜਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਹੈ ਫਾਇਦਾ ਜਾਂ ਬੇਰਹਿਮ ਜਾਂ ਅਸਾਧਾਰਨ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ. ਸਮੀਕਰਨ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ "ਅਣਉਚਿਤ ਲਾਭ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ "ਅਣਉਚਿਤ ਲਾਭ"।

c) ਪੁਲਿਚੇਰਲਾ ਨਾਗਰਾਜੂ (ਉਪਰੋਕਤ) ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਇਰਾਦਤਨ ਹੱਤਿਆ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕਾਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੌਤ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕੁਝ ਜਾਂ ਕਈ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਸੰਯੋਗ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: (i) ਵਰਤੀ ਗਈ ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਕਿਸਮ; (ii) ਕੀ ਹਥਿਆਰ ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ; (iii) ਕੀ ਵਾਰ ਸਰੀਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; (iv) ਸੱਟ ਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਤਾਕਤ ਦੀ ਮਾਤਰਾ; (v) ਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਚਾਨਕ ਝਗੜੇ ਜਾਂ ਅਚਾਨਕ ਲੜਾਈ ਜਾਂ ਸਭ ਲਈ ਲੜਾਈ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ; (vi) ਕੀ ਘਟਨਾ ਇਤਫਾਕ ਨਾਲ ਵਾਪਰੀ ਸੀ ਜਾਂ ਕੀ ਕੋਈ ਪੂਰਵ-ਚਿੰਤਨ ਸੀ; (vii) ਕੀ ਕੋਈ ਪੂਰਵ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਸੀ ਜਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਇੱਕ ਅਜਨਬੀ ਸੀ; (viii) ਕੀ ਕੋਈ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਅਚਾਨਕ ਉਤੇਜਨਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਜੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਉਤੇਜਨਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਕੀ ਸੀ; (ix) ਕੀ ਇਹ ਜੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੀ; (x) ਕੀ ਸੱਟ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਬੇਜਾ ਫਾਇਦਾ ਚੁੱਕਿਆ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਰੂਰ ਅਤੇ ਅਸਾਧਾਰਣ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ; (xi) ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਮਾਰਿਆ। ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 29 ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:

"29. ਇਸ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨੀ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਤੈਅ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਧਾਰਾ 302 ਜਾਂ 304 ਭਾਗ I ਜਾਂ 304 ਭਾਗ II ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਕਈ

ਛੋਟੇ ਜਾਂ ਮਹੱਤਵਹੀਣ ਮਾਮਲੇ — ਫਲ ਤੋੜਨਾ, ਪਸ਼ੂਆਂ ਦਾ ਭਟਕਣਾ, ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਝਗੜਾ, ਕੋਈ ਰੁੱਖਾ ਸ਼ਬਦ ਜਾਂ ਯਹਾਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਜ਼ਰ, ਝਗੜਿਆਂ ਅਤੇ ਗਰੁੱਪ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਮੌਤਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਿੱਚ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਬਦਲਾ, ਲਾਲਚ, ਈਰਖਾ ਜਾਂ ਸ਼ੱਕ ਵਰਗੇ ਆਮ ਮੋਟੀਵ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਕੋਈ ਪੂਰਵ-ਚਿੰਤਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲਿਟੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹੱਤਿਆ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਕੇ ਕਿ ਮੌਤ ਦਾ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਲਈ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 302 ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਮਾਮਲੇ, 304 ਭਾਗ I/II ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਨਾ ਹੋਣ, ਜਾਂ ਗੈਰ-ਇਰਾਦਤਨ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਮਾਮਲੇ, ਧਾਰਾ 302 ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਹੱਤਿਆ ਵਜੋਂ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ। ਮੌਤ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕੁਝ ਜਾਂ ਕਈ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਸੰਯੋਗ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: (i) ਵਰਤੀ ਗਈ ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਕਿਸਮ; (ii) ਕੀ ਹਥਿਆਰ ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ; (iii) ਕੀ ਵਾਰ ਸਰੀਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; (iv) ਸੱਟ ਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਤਾਕਤ ਦੀ ਮਾਤਰਾ; (v) ਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਚਾਨਕ ਝਗੜੇ ਜਾਂ ਅਚਾਨਕ ਲੜਾਈ ਜਾਂ ਸਭ ਲਈ ਲੜਾਈ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ; (vi) ਕੀ ਘਟਨਾ ਇਤਫਾਕ ਨਾਲ ਵਾਪਰੀ ਸੀ ਜਾਂ ਕੀ ਕੋਈ ਪੂਰਵ-ਚਿੰਤਨ ਸੀ; (vii) ਕੀ ਕੋਈ ਪੂਰਵ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਸੀ ਜਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਇੱਕ ਅਜਨਬੀ ਸੀ; (viii) ਕੀ ਕੋਈ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਅਚਾਨਕ ਉਤੇਜਨਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਜੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਉਤੇਜਨਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਕੀ ਸੀ; (ix) ਕੀ ਇਹ ਜੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੀ; (x) ਕੀ ਸੱਟ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਬੇਜਾ ਫਾਇਦਾ ਚੁੱਕਿਆ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਰੂਰ ਅਤੇ ਅਸਾਧਾਰਣ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ; (xi) ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਮਾਰਿਆ। ਉਪਰੋਕਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਸਮਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕਈ ਹੋਰ ਖਾਸ ਹਾਲਾਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਚਾਨਣ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਬਹਿਰਹਾਲ, ਇਹ ਹੋਵੇ।"

"d) ਸਿੰਗਪਾਗੂ ਅੰਜੈਯਾਹ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤੱਥ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਿਸਚਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 16 ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:

“16. ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਉਸ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਤੋਂ, ਹਮਲੇ ਲਈ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸਰੀਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਅਤੇ ਕਾਰਨ ਬਣੇ ਸੱਟਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਤੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਹਥਿਆਰ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਕਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਹੋਰ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੱਸੇ ਯਾਨੀ ਸਿਰ ਨੂੰ ਸੱਟ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਖੋਪੜੀ ਦੇ ਕਈ ਫ੍ਰੈਕਚਰ ਹੋ ਗਏ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਹਥਿਆਰ ਨੂੰ ਕਿਸ ਬਲ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਕਾਰਕਾਂ ਦਾ ਸੰਮਿਲਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇੱਕ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਨਿਸਚਾ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ।”

e) ਕਨ੍ਹੈਯਾ ਲਾਲ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੈਰਾ 7.4 ਅਤੇ 7.5 ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ:

7.4. ਅਸ਼ੋਕਕੁਮਾਰ ਮਗਭਾਈ ਵਾਂਕਰ [ਅਸ਼ੋਕਕੁਮਾਰ ਮਗਭਾਈ ਵਾਂਕਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਗੁਜਰਾਤ, (2011) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 604, ਮੌਤ ਇਕ ਲੱਕੜੀ ਦੇ ਮੂਸਲ ਨਾਲ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਇਕ ਵਾਰ ਨਾਲ ਹੋਈ ਸੀ। ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਮੂਸਲ ਨਾਲ ਇੰਤਨੀ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਵਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਸਿਰ ਟੁਕੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਗਿਆ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਕੇਸ ਧਾਰਾ 302 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 300 ਦੀ ਅਪਵਾਦ 4 ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਲੱਗੀ ਸੱਟ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵੀ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੋਰ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਹਮਲਾ ਸਿਰਫ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਸਮਝਦਾਰ ਵਿਅਕਤੀ, ਕਲਪਨਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸੱਟ, ਅਜਿਹੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅੰਗ 'ਤੇ, ਅਜਿਹੇ ਹਥਿਆਰ ਨਾਲ, ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇਗੀ।

7.5. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਲੀਲਾ ਰਾਮ [ਰਾਜ ਰਾਜਸਥਾਨ ਬਨਾਮ ਲੀਲਾ ਰਾਮ, (2019) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 131 ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰ ਮਾਰਨ 'ਤੇ, ਕੀ ਕੇਸ ਧਾਰਾ 302 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ I ਜਾਂ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ II

ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ [ਲੀਲਾ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਰਾਜਸਥਾਨ, 2008 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਰਾਜ 945] ਨੂੰ ਉਲਟਿਆ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 302 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਇਸੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਰਾ 300 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਅਪਵਾਦ 4 ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਅਤੇ ਪੈਰਾ 19 ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ: (ਲੀਲਾ ਰਾਮ ਕੇਸ [ਰਾਜ] ਰਾਜਸਥਾਨ ਬਨਾਮ ਲੀਲਾ ਰਾਮ, (2019) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 131, ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੀ.ਪੀ. 140-41)

‘19. ... ਅਪਵਾਦ 4 ਅਧੀਨ, ਦੋਸ਼ੀ ਹੱਤਿਆ ਕਤਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣ। ਉਹ ਹਨ: (i) ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਬਿਨਾਂ ਪੂਰਵ-ਚਿੰਤਨ ਦੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ; (ii) ਕਿ ਇੱਕ ਅਚਾਨਕ ਲੜਾਈ ਸੀ; (iii) ਕਾਰਵਾਈ ਅਚਾਨਕ ਝਗੜੇ 'ਤੇ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ; ਅਤੇ (iv) ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਬੇਜਾ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਿਆ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਰੂਰ ਜਾਂ ਅਸਾਧਾਰਣ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।''

7. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹਿੱਸੇ - ਸਿਰ 'ਤੇ ਕਈ ਵਾਰ/ਬਹੁ ਵਾਰ ਮਾਰਿਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ "ਫਕੜੀਅਤ" ਨਾਲ ਇਤਨੀ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਵਾਰ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਖੋਪੜੀ ਦੀ ਚੋਟ ਅਤੇ ਖੋਪੜੀ ਦੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਅੱਗੇ ਦੀ ਤਰਫ ਇੱਕ ਜ਼ਖਮ ਅਤੇ ਖੋਪੜੀ ਦੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ 34 ਟਾਂਕਿਆਂ ਨਾਲ ਜ਼ਖਮ ਹੋ ਗਿਆ ਜੋ ਖੋਪੜੀ ਦੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਦੇ ਮੱਧ ਤੋਂ ਸਿਰ ਦੇ ਕੋਰੋਨਲ ਸੂਤਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ 16 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਤੱਕ ਫੈਲਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਰਾਏ ਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਤੀਜੇ ਅਤੇ ਚੌਥੇ ਖੰਡ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਤੀਜੇ ਅਤੇ ਚੌਥੇ ਖੰਡ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:

“ਤੀਜਾ.—ਜੇਕਰ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟਾ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟਾ ਜੋ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਦੇ ਸਧਾਰਣ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ—

ਚੌਥਾ.—ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਤ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟਾ ਜੋ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਬਹਾਨੇ ਦੇ ਮੌਤ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸੱਟਾ ਦਾ ਜੋਖਮ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲੀ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ।”

ਇਸ ਲਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਅਨੁਸਾਰ, ਜੇਕਰ ਮਾਮਲਾ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਤੀਜੇ ਅਤੇ ਚੌਥੇ ਖੰਡ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਤਲ ਨੂੰ ਕਤਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਦੇਖਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕਤਲ ਕਤਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਚੌਥੇ ਅਪਵਾਦ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਤੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਚੌਥੇ ਅਪਵਾਦ ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੁੱਖ ਦੂਜੀ ਘਟਨਾ ਰਾਤ ਨੂੰ 12:00 ਵਜੇ ਹੋਈ, ਮਹਿੰਦੀ ਸਮਾਰੋਹ ਨਾਲ ਪਹਿਲੀ ਝਗੜੇ ਦੀ ਘਟਨਾ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਬਾਅਦ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੋਨਾਂ 'ਤੇ ਅਸਹਿਣਯੋਗ ਹੈ।

8. ਉਪਰੋਕਤ ਅਤੇ ਉਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕਤਲ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਇਰਾਦਤਨ ਹੱਤਿਆ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਅਤੇ ਨਤੀਜਤਨ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਦਸ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖਤ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਵਾਲਾ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਇਸ ਨਾਲ ਰੱਦ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਵਾਬੀ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 302 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਰੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 302 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਅਤੇ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਇਸ ਨਾਲ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਦੇਵਿਕਾ ਗੁਜਰਾਲ

ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate